

Program konferencji „Żydzi na Górnym Śląsku w XIX i XX wieku” realizowanej w ramach projektu „Żydzi na Górnym Śląsku” przez Muzeum w Rybniku i Instytut Historii Uniwersytetu Śląskiego

Konferencja objęta patronatem Prezydenta Miasta Rybnika Adama Fudalego, Marszałka Województwa Śląskiego Adama Matusiewicza, Żydowskiego Instytutu Historycznego im. E. Ringelbluma oraz Muzeum Historii Żydów Polskich

1 marca 2012 (I dzień) Muzeum w Rybniku

14.00–14.20 Uroczyste otwarcie

Żydzi na Górnym Śląsku do 1945 roku

14.20–14.40 dr hab. Leszek Ziątkowski (Uniwersytet Wrocławski) – Przestrzeń prawna i przestrzeń społeczna osadnictwa żydowskiego na Górnym Śląsku w początkach XIX wieku

14.40–15.00 dr Halina Dudała (Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach) – Konwersje Żydów na katolicyzm na Górnym Śląsku (XVII – XIX wieku)

15.00–15.20 dr Renata Knyspel-Kopeć (Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział Zielona Góra) – Ustawodawstwo pruskie XIX wieku a społeczność żydowska Górnego Śląska

15.20–15.40 dr Barbara Kalinowska-Wójcik (Uniwersytet Śląski) – Związek Gmin Synagogałnych Rejencji Opolskiej – założenia i sfery działalności do 1922 roku

15.40–16.00 Przerwa

16.00–16.20 dr Norbert Mika (Racibórz) – Antysemityzm komunikatów prasowych w „Nowinach Raciborskich” na przełomie XIX i XX wieku

16.20–16.40 Tamara Włodarczyk (Uniwersytet Wrocławski) – Udział górnośląskich Żydów w rozwoju społecznym, gospodarczym i religijnym Dolnego Śląska w XIX i XX wieku

16.40–17.00 Paweł Parys (Muzeum Śląskie w Katowicach, Pracownia Historii Powstań Śląskich) – Informacje o Żydach w aktach powstańczych

17.00–17.20 Marcin Jarząbek (Uniwersytet Jagielloński) – Antysemityzm po śląsku – wątki antysemickie w prasie polskiej województwa śląskiego 20-lecia międzywojennego

17.20–17.40 Przerwa

17.40–18.00 Waldemar Gorki (Muzeum w Rybniku) – Treści propagandowe wykorzystywane przez polskich przedsiębiorców i rzemieślników w ich konfrontacji z konkurencją żydowską na Śląsku w okresie międzywojennym

18.00–18.20 Anna Novikow (The Hebrew University of Jerusalem) – „Deutschland” lub „Polska”? Łoże B'nai B'rith w województwie śląskim w latach 1921–1934

18.20–18.40 Matthias Lempart (Universität Vechta) – Antisemitismus in der Propaganda der oberschlesischen Nationalsozialisten vor 1933 (Antysemityzm w propagandzie górnośląskich nazistów przed 1933 rokiem)

18.40–19.00 prof. zw dr hab. Ryszard Kaczmarek (Uniwersytet Śląski) – „Rassenschande”. Teoria i praktyka działania niemieckiego wymiaru sprawiedliwości na Górnym Śląsku

19.00–19.20 Mirosław Węcki (Uniwersytet Śląski) – „Kwestia żydowska” w aktach górnośląskiej NSDAP 1933–1945

19.20–19.40 Dyskusja

2 marca 2012 (II Dzień) Uniwersytet Śląski w Katowicach Ośrodek Dydaktyczny w Rybniku

Sekcja I

W nowej rzeczywistości po 1945 roku

9.30–9.50 Janusz Oszytko (Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Opolu) – Dzieło miłosierdzia opolskich sióstr szpitalnych św. Franciszka wobec prześladowanych Żydów w świetle nieznanymi dokumentów z lat 1939–1940

9.50–10.10 dr Aleksandra Namysło (Instytut Pamięci Narodowej w Katowicach) – Aparat bezpieczeństwa PRL wobec żydowskich mieszkańców województwa śląskiego/katowickiego w latach 1945–1990

10.10–10.30 Zbigniew Gołasz (Muzeum Miejskie w Zabrze) – Żydzi w Zabrzu w pierwszych latach po II wojnie światowej

10.30–10.50 dr Roman Smolorz (Osteuropa Institut Regensburg) – Żydzi śląscy w drodze do Palestyny/Israela. Przyczynek do stosunków wewnątrzżydowskich w okupowanych Niemczech

10.50–11.10 Przerwa

11.10–11.30 Zbigniew Bereszyński (Opole) – Represyjne działania władz komunistycznych na Opolszczyźnie wobec osób pochodzenia żydowskiego w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku

11.30–11.50 Mieczysław Kopeć (Uniwersytet Zielonogórski) – Aparat bezpieczeństwa w Polsce Ludowej a Żydzi na Górnym Śląsku w latach 1944–1956

11.50–12.10 dr Ksawery Jasiak (Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Opolu) – Errata do biografii Józefa Grottego – żydowskiego ocalonego, kapitana UB, przymusowego emigranta

12.10–12.30 Grzegorz Bryda (Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Opolu) – Sędzia Krzysztof Świerkosz – popularyzator historii Zagłady Żydów z OKBZpNP w Opolu

12.30–13.00 Dyskusja

13.00–14.00 Przerwa obiadowa

Sztuka i medycyna

14.00–14.20 Michał Hankus (Uniwersytet Jagielloński) – Architekt Karol Korn – twórca żydowskich i chrześcijańskich obiektów sakralnych w Bielsku-Białej i okolicach

14:20–14.40 dr Ignacy Einhorn (Zawodowe Studium Medyczne w Kłodzku) – Z Cosel do Nowego Jorku – losy dr Siegmunda Haddy – ostatniego ordynatora Szpitala Żydowskiego we Wrocławiu

14.40–15.00 dr Urszula Biel (Gliwice) – Życie filmowe mniejszości żydowskiej na terenie Prowincji Górnośląskiej w czasach narodowego socjalizmu

15.00–15.20 Renata Skoczek (Muzeum w Chorzowie) – Cmentarz żydowski w Chorzowie. Okoliczności związane z jego likwidacją

15.20–16.00 Przerwa

16.00–16.20 Jacek Proszyk (Bielsko Biała) – Głos w dyskusji na temat XIV-wiecznych macew na cmentarzu żydowskim w Cieszynie

16.20–16.40 Wojciech Mitręga (Archiwum Państwowe w Katowicach, Oddział w Raciborzu) – Zaginione macewy z cmentarza żydowskiego w Raciborzu

Znane postaci i rodziny żydowskie

16.40–17.00 Bożena Kubit (Muzeum w Gliwicach) – Oscar Troplowitz i jego gliwickie korzenie

17.00–17.20 Marek Wojcik (Bytom) – Od arendy po ikonologię. Górnośląskie korzenie rodziny Panofskich

17.20–17.40 Adam Frużyński (Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze) – Od karczmy do koncernu – wzloty i upadki fortuny Friedländerów

17.40–18.00 Piotr Hnatyszyn (Muzeum Miejskie w Zabrze) – Max Boehm i Loebel Haendler – zabrzańscy dobroczyńcy

Sekcja II

Gminy żydowskie w miastach Górnego Śląska

9.30–9.50 dr hab. Janusz Spyra prof. AJD (Akademia im J. Długosza w Częsochowie) – Żydzi na pograniczu śląsko-śląskim. Przyczynek do dziejów ludności żydowskiej w Boguminie i okolicach

9.50–10.10 dr Maciej Borkowski (Instytut Śląski w Opolu) – Życie codzienne opolskiej gminy żydowskiej w latach 1812–1918

10.10–10.30 dr Beata Dudek (Otterseberg) – Działalność gminy żydowskiej w Bytomiu w XIX wieku

10.30–10.50 Jan Delowicz (Muzeum Miejskie w Żorach) – Społeczność żydowska w Żorach na przełomie XIX i XX wieku

10.50–11.10 Przerwa

11.10–11.30 Sławomir Kulpa (Muzeum w Wodzisławiu Śląskim) – Historia osadnictwa Żydów w Wodzisławiu Śląskim do 1922 roku

11.30–11.50 dr Krzysztof Gwóźdź (Muzeum w Tarnowskich Górach) – Powstanie i rozwój gminy żydowskiej w Tarnowskich Górach

11.50–12.10 dr Joanna Lusek (Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu) – Fundacje stypendialne Gminy Żydowskiej w Bytomiu dla młodzieży męskiej do 1933 roku

12.10–12.30 Dariusz Waleriański (Stowarzyszenie Żydowski Instytut Historyczny w Polsce) – Nieznane dzieje synagogi z Antonienhütte w Rudzie Śląskiej

12.30–13.00 Dyskusja

13.00–14.00 Przerwa obiadowa

Żydzi w Rybniku i powiecie rybnickim

14.00–14.20 dr Bogdan Kloch (Muzeum w Rybniku) – Ludność żydowska we wsiach powiatu rybnickiego w XIX w. – geografia zasiedlenia i liczebność

14.20–14.40 Małgorzata Płoszaj (Rybnik) – Historia rybnickiej rodziny Haase

14.40–15.00 Ruth Beedle (London) – Historia rybnickiej rodziny Aronade

15.00–15.20 dr Marek P. Czapliński (Opole) – Sierociniec żydowski w Rybniku w latach 1893–1922

15.20–16.00 Przerwa

16.00–16.20 dr Dawid Keller (Muzeum w Rybniku) – Browar Rybnicki i inne żydowskie zakłady przemysłowe oraz przedsiębiorstwa handlowe w Rybniku w okresie międzywojennym

16.20–16.40 Anna Grabowska (Rybnik) – Obraz Żyda i narodu żydowskiego na łamach „Sztandaru Polskiego i Gazety Rybnickiej” w latach 1927–1939 (wybrane problemy z elementami analizy porównawczej)

16.40–17.00 Krzysztof Bielawski (Muzeum Historii Żydów Polskich) – Żydowska historia lokalna a wyzwania współczesnego muzeum

17.00–17.20 Jacek Kamiński (Rybnik) – Materialne pamiątki po rybnickich Żydach

17.20–17.40 Marta Paszko (Muzeum w Rybniku) – Społeczność żydowska Rybnika w relacjach mieszkańców miasta na początku XXI wieku